

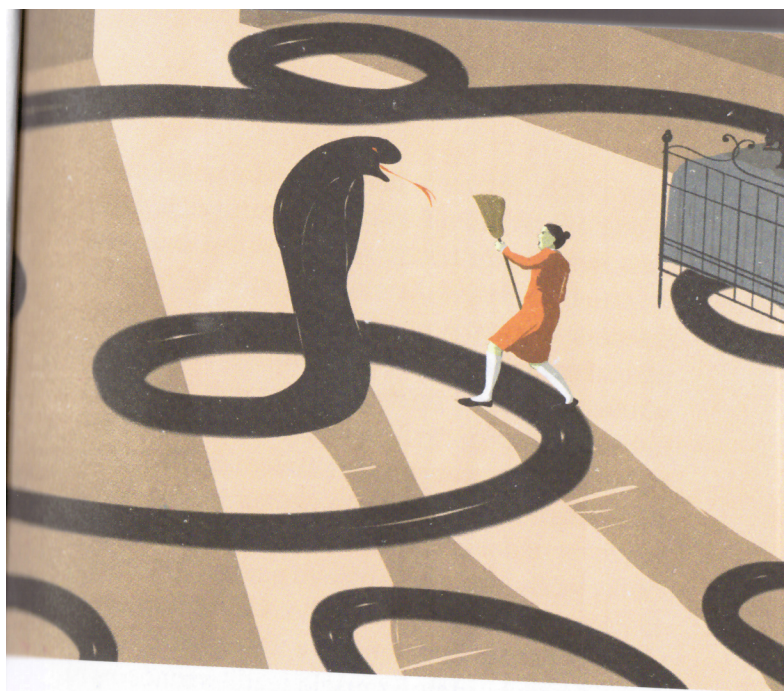
Poprvé

20. ledna 2018

Před časem jsem si naplánovala, že budu vyprávět o svých „poprvé“. Několik jsem si jich vypsala: první pohled na moře, první cesta letadlem, první opilost, první zamilování, první milování. Bylo to cvičení stejnou měrou namáhavé jako plané. Jenže copak to mohlo být jinak? Na „poprvé“ se díváme příliš shovívavě. Už ze své podstaty se tyto vzpomínky zakládají na nezkušenosti, záhy je pohltily všechny následující zážitky téhož druhu a ony neměly čas získat svou

nezávislou formu. A přesto si je vybavujeme se zalíbením, steskem, přisuzujeme jim moc neopakovatelného. Kvůli tomuto zásadnímu rozporu se můj projekt okamžitě ukázal jako děravý, ale definitivně ztroskotal až tehdy, kdy jsem se pokusila popravdě vylíčit svou první lásku. Pro tenhle konkrétní případ jsem usilovně pátrala v paměti po významných prvcích, a našla jsem jich věru málo. On byl velmi vysoký, velmi hubený a připadal mi krásný. Bylo mu sedmnáct, mně patnáct. Vídali jsme se každý podvečer v šest hodin. Chodívali jsme do opuštěné uličky za autobusovým nádražím. Mluvil se mnou, ale málo, líbal mě, ale málo, hladil mě, ale málo. Zajímalo ho hlavně to, abych ho hladila já. Jednou večer – bylo to večer? – jsem ho políbila tak, jak bych ráda, aby on líbal mě. Udělala jsem to s dychtivou, necudnou náruživostí, která mě poté přivedla k rozhodnutí, že už se s ním nebudu vídat. Jenže jsem nevěděla, jestli se tahle událost – jediná zásadní v mém vyprávění – opravdu stala při té příležitosti, nebo během dalších krátkých zamilování, která následovala. A byl ten kluk nakonec opravdu tak vysoký? A scházeli jsme se opravdu za autobusovým nádražím? Nakonec jsem zjistila, že ze své první lásky si přesně pamatuji především vlastní zmatenost. Milovala jsem toho chlapce tak, že při pohledu na něj jsem ztrácela veškeré ponětí o světě a bylo mi skoro na omdlení, ne ze slabosti, ale z přebytku energie. Nic mi

nestačilo, chtěla jsem víc a překvapilo mě, že on, který mě tolik chtěl, naopak zničehonic zjistil, že mě nepotřebuje, a utekl, jako bych už nebyla k ničemu. Dobře, řekla jsem si, napíšu o tom, jak je první láska vesměs neuspokojivá a záhadná. Ale čím víc jsem na tom pracovala, tím víc jsem zaznamenávala nejasnosti, úzkost, nespokojenost. Proto se text vzpíral, snažil se vyplňovat prázdná místa, dodávat té zkušenosti stereotypní melancholii ztraceného dospívání. Pročež jsem si řekla, že s vyprávěním o „poprvé“ končím. To, čím jsme bývali na začátku, je jen rozmazaná barevná skvrna pozorovaná ze břehu toho, čím jsme dnes.

Strachy

27. ledna 2018

Nejsem statečná. Bojím se hlavně čehokoli, co se plazí a leze, a nejvíc ze všeho hadů. Bojím se pavouků, červotočů, komárů, dokonce i much. Bojím se výšek, a tudíž výtahů, lanovek, letadel. Bojím se samotné země, na kterou šlapeme, když si představím, že by se mohla rozevřít nebo se nějakou náhlou poruchou vesmírných mechanismů zřítit jako v říkance, kterou jsme opakovaly jako holčičky, když jsme si hrály v kruhu (točí se svět kolkolem, bác a spadne celá zem: jakou

jsem z těch slov měla hrůzu). Bojím se všech lidí, kteří si počínají násilně: bojím se jich, když křičí, když urážejí, když staví na odív slova opovržení, hole, řetězy, řezné nebo střelné zbraně, atomové bomby. A přesto, kdykoli bylo potřeba ukázat nebojácnost, už od dětství jsem cítila povinnost chovat se nebojácně. Brzy jsem si zvykla bát se méně opravdových nebo imaginárních nebezpečí a mnohem víc chvíle, kdy jiní nebo jiné reagovali tak, jak jsem já, ztuhlá strachem, reagovat nedokázala. Takže co když moje kamarádka ječely, protože se objevil pavouk? Překonal jsem svůj odpor a zabila ho. Když mi milovaný muž navrhl dovolenou ve vysokých horách, kde se nevyhnutelně muselo jezdit sedačkovou lanovkou? Orosila jsem se, ale jela jsem. Jednou jsem smetákem a lopatkou s vřískotem vyhodila ven hada, kterého mi kočka přinesla pod postel. A pokud někdo ohrožuje moje dcery, mě, jakoukoli lidskou bytost, jakékoli neagresivní zvíře, překonám chuť utéct. Moderní názor zní, že právě ten, kdo reaguje tak, jak jsem se umíněně naučila reagovat já, má pravou odvahu: ta prý totiž spočívá v onom překonání strachu. Ale já s tím nesouhlasím. My bázlíví a zároveň bojovní lidé stavíme nad všechny svoje strachy hrůzu z toho, že ztratíme sebeúctu. Neskromně jí přikládáme obrovskou cenu a jen proto, abychom nemuseli čelit vlastnímu ponížení, jsme schopni čehokoli. Zkrátka zaháníme strachy ne z altruistických,

ale egoistických důvodů. A z toho, musím přiznat, mám obavy. Vím už dlouho, že někdy přeháním, a tak se snažím tlumit agresivní reakce, ke kterým jsem se nutila od dětství. Učím se přijímat strach, dokonce ho projevovat se sebeironií. Začala jsem to dělat, když jsem pochopila, že moje dcery se děsily, když jsem je s přehnaným zápalem ochraňovala před různým nebezpečím – malým, velkým, imaginárním. Možná by nám ze všeho nejvíc měla nahánět strach bezhlavost vystrašených lidí.

Vykřičníky

31. března 2018

Snažím se nikdy nezvyšovat hlas. Jak nadšení, tak vztek i bolest se pokouším vyjadřovat umírněným tónem, který v případě nutnosti směřuji k sebeironii. Hlavně proto, že mám obavy z krajností, u sebe i u jiných. Občas si ze mě lidé dělají legraci a říkají: to chceš svět bez výkřiků radosti, utrpení, hněvu, nenávisti? Ano, přesně to chci, odpovídám. Chtěla bych, aby na celé planetě už nebyl důvod křičet, především bolestí. Líbí se mi nízké tóny, uměřené nadšení, zdvořilé námitky.

Ale poněvadž svět se neubírá tímto směrem, zasazuji se aspoň o to, aby se mi v umělém světě vytvořeném psaným slovem nikdy nestávalo, že bych překračovala míru vykřičníky. Ze všech interpunkčních znamének se mi líbí nejméně. Je z nich cítit policejní obušek, domýšlivý obelisk, falická exhibice. Jestliže daná kombinace slov vychází z úmyslu zvolání, člověk to snadno pochopí při čtení, není potřeba se uchylovat ke znaménku. Musím však říct, že obhajovat umírněné tóny v dnešní době není jednoduché. Pisatelé vykřičníky nešetří. V esemeskách, zprávách na WhatsAppu, v některých e-mailech jsem jich někdy napočítala až pět po sobě. Občas si říkám, že nejsou projevem nadbytku emocí, ale naopak nedostatečné důvěry k psané komunikaci. Máme strach, že nás text zradí, že v něm budeme vypadat nezáživně. Stalo se mi, že jsem v některých překladech svých knih, v nichž si dávám pozor, abych se k vykřičníkům neuchylovala, objevila nečekanou koncentraci tohoto znaménka, jako kdyby překladateli připadala moje stránka citově holá, a tak pro mé dobro i dobro čtenáře začal sázet vykřičníky jako školku v lese. Je pravděpodobné, že moje řádky zní nevzrušeně, to nevylučuji. Stejně jako je pravděpodobné, že tam, kde vyjadřují z nějakého důvodu rozčilující tón, je čtenář spokojenější, když najde na konci znak, který mu potvrdí, že se skutečně může rozčílit. Ale já pořád zastávám názor, že „nenávidím tě“

má určitou moc, citovou upřímnost, kterou „ne-
návidím tě!!!“ nemá. Přinejmenším v psaném
jazyce bychom se měli snažit nebýt jako šílení
světoví vůdci, kteří vyhrožují, kšeftují, vyjedná-
vají a jásají, když dosáhnou svého, a přitom své
projevy na konci každé ubohé věty zdůrazňují
obrysy střel s jadernou hlavicí.